

ФУНКЦІОНУВАННЯ НОМІНАТИВНО-РЕФЕРЕНЦІЙНИХ ОДИНИЦЬ В АНГЛОМОВНИХ ГАЗЕТНИХ ТЕКСТАХ: ТАКТИКА ДОМІНУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ

Невід'ємною складовою будь-якого мовленнєвого твору, газетних текстів зокрема, є номінативні одиниці, які позначають референти, що репрезентують об'єкти, явища навколишньої дійсності, відображені у свідомості людини. Референт як відправна точка номінації позначається номінативно-референційними засобами. Номінативний компонент представлений іменником, а референційний складник – детермінативами: артиклями, присвійними та вказівними займенниками, а також квантифікаторами. До номінативно-референційних одиниць зараховуємо власні назви та іменні фрази, оформлені детермінативами. Відсутність вичерпних даних про функціонування номінативно-референційних одиниць в газетних текстах визначає актуальність цього повідомлення.

Вживання номінативно-референційних одиниць у медіа-дискурсі визначається певними стратегіями і тактиками [2: 21]. Стратегію визначають як схему організації дискурсу, вибір адекватної форми його реалізації з врахуванням соціального контексту [1: 12-13]. Стратегії реалізуються тактиками, які зумовлюють вибір мовних одиниць [3: 102]. Тактики розглядаються як одна або кілька мовленнєвих дій комуніканта, які сприяють реалізації вибраної стратегічної лінії [4: 57].

Проведений аналіз засвідчує, що у газетних текстах тактики підпорядковані загальній інформаційній стратегії, яка визначає відтворення будь-якої події, та спеціальним стратегіям, властивим для газетних повідомлень конкретної тематики. Загальна інформаційна стратегія реалізується універсальними тактиками, які структурують будь-яке повідомлення і поділяються на тактики індивідуалізації та типізації компонентів подій. Тактика індивідуалізації зумовлює використання у заголовках та текстах власних назв на позначення країн (*Jordan, Great Britain*), міст (*New York, London*), установ (*NASA, Urban Assembly*), організацій (*World Trade Organisation, Organization for Security and Cooperation in Europe*) та учасників подій (*Barack Obama, George Bush*). Тактика типізації зумовлює послідовність вживання загальних іменників на позначення найбільш загальних властивостей та характеристик учасників подій за різними ознаками: статтю (*gentleman, actress*), віком (*a 78-year-old lawyer*), національністю (*American, Palestinian*), професією (*doctor, teacher*), місцем проживання (*city, house*).

Спеціальні стратегії реалізуються специфічними тактиками, які визначають вживання одиниць на позначення учасників подій у газетних текстах певної тематики, зокрема, правової або політичної. У текстах про злочини, судочинство та тероризм специфічні тактики забезпечують реалізацію стратегій апеляції до потреби у безпеці та відновлення безпеки. У

повідомленнях політичної тематики специфічні тактики реалізують стратегію апеляції до потреби у визнанні та самоактуалізації.

У цьому повідомленні проаналізуємо текстове втілення універсальної тактики домінування професійних властивостей, що виявляється у виборі та розподілі номінативно-референційних одиниць. Газетні тексти поділяються на ті, які структуруються лише тактикою домінування професійних властивостей, та гібридні – структуровані внаслідок взаємодії професійних та інших властивостей, що виявляється у застосуванні комбінаторних тактик: професійно-індивідуальної, професійно-вікової та професійно-національної.

Тактика домінування професійних властивостей визначає використання безартикульованих, означених або неозначених іменних фраз для представлення учасників подій в аспекті їх професій або виду заняття, починаючи з заголовків, вступних абзаців або основних блоків. Безартикульовані іменні фрази направлені на типізацію референтів, неозначені іменні словосполучення виконують функцію характеристичної, відображаючи позицію стороннього спостерігача, означені фрази здійснюють ідентифікацію, яка ґрунтується на виділенні референтів. Тактика домінування професійних властивостей визначає використання номінативно-референційних одиниць на позначення осіб певної професії в усіх блоках повідомлення. В заголовках здійснюється типізація референтів, тому використовуються безартикульовані фрази, напр., *M.T.A. Inspector General Resigned Amid an Inquiry* [The New York Times 15.12.06. р.В6]. В основному блоці означені фрази здійснюють ідентифікацію за рахунок опису місця особи в певному просторі, напр., *The Metropolitan Transportation Authority inspector general, responsible for investigating fraud and abuse at the agency, abruptly resigned last month* [The New York Times 15.12.06. р.В6]. В тексті повідомлення означена фраза *The Metropolitan Transportation Authority inspector general* співвідноситься з означеною дескрипцією *the inspector general*, яка відсилає до вже згаданої особи, напр., *The inspector general, Matthew D. Sansverie, a former, prosecutor who was appointed by Gov. George E. Pataki in 2000 resigned*. Наведений приклад демонструє перетворення в основному блоці статті тактики домінування професійних властивостей на тактику професійно-індивідуальних характеристик, оскільки означена фраза на позначення професії вживається з власною назвою – двомісним антропонімом.

Тактика професійно-вікового представлення осіб полягає у доповненні професійних властивостей людини віковими. Наприклад, у вступному абзаці газетного повідомлення під назвою *Putting Millions Where Her Heart Is? In Schools* [The New York Times 16.06.06] означена дескрипція *the iconoclastically inclined educator* позначає особу в аспекті її професії, а неозначена дескрипція *an unwrinkled 58* позначає її вік в аспекті його характеристики, позначеної прикметником *unwrinkled*, напр., *Thinking globally is a snap, and a must, for the iconoclastically inclined educator Courtney Sale Ross, who at an unwrinkled 58, qualifies for AARP membership in the chronological sense only* [The New York Times 16.06.06]. Як бачимо, означена фраза виконує ідентифікаційну функцію, яка забезпечується власною назвою *Courtney Sale Ross*, а неозначена

дескрипція здійснює характеристичну функцію. Поєднання зазначених функцій здійснюється для відображення контрасту, щоб показати, що людина енергійна незважаючи на вік.

Професійно-національний різновид тактики домінування професійних властивостей визначає поєднання професійних і національних властивостей особи для того, щоб показати, яких висот вона досягла. Ця тактика визначає послідовне використання неозначених та означених фраз, які направлені на характеристику та ідентифікацію відповідно. Наприклад, тактика домінування професійних властивостей визначає структуру заголовка *A maverick Russian choreographer* [The International Herald Tribune, 17.04.07] та вступного абзацу, напр., *Soviet-era film clip of a rehearsal of the Leningrad Ballet Ensemble shows the choreographer Boris Eifman at work on a duet for his 1987 ballet, "The Master and Margarita"*. Неозначену фразу *a maverick Russian choreographer* пояснюємо спрямованістю заголовка на характеристику особи та виділення її нових рис, позначених прикметником *maverick*. Означена дескрипція *the choreographer* виконує ідентифікуючу функцію, яка спирається на власну назву *Boris Eifman*. В основній частині повідомлення означена фраза *The Siberian-born Eifman* відображає походження особи, напр., *The Siberian-born Eifman, a promising graduate of the Leningrad Conservatory, was appointed director the little-known Leningrad Ballet Ensemble at 30, in 1977*. Наведений фрагмент демонструє взаємодію професійних та національних характеристик людини.

Таким чином, вживання та розподіл номінативно-референційних одиниць на позначення учасників подій в аспекті їх професій визначається універсальною тактикою домінування професійних властивостей, яка залежно від інформації, що подається після визначення виду заняття людини має наступні різновиди – професійно-індивідуальну, професійно-вікову та професійно-національну. Безартиклеві фрази направлені на типізацію референтів, неозначені іменні словосполучення виконують характеризуючу функцію, а означені дескрипції здійснюють ідентифікацію.

Література

1. Белова А.Д. Комунікативні стратегії і тактики: проблеми систематики // Мовні і концептуальні картини світу. – 2004. – Вип.11. – С. 12-15.
2. Потапенко С.І. Орієнтаційний простір сучасного англomовного медіа-дискурсу (досвід лінгвокогнітивного аналізу): Автореф. дис. ... док. філол. наук / 10.02.04. – Київ, 2008. – 32 с.
3. Проценко О. Вплив мовної компетенції на розгортання комунікативної стратегії позитивного самопредставлення мовця // Мовні і концептуальні картини світу. – 2004. – Вип.11. Книга 2. – С. 102-105.
4. Труфанова И.В. О разграничении понятий: речевой акт, речевой жанр, речевая стратегия, речевая тактика // Филологические науки. – №3, 2001. – С. 56-64.